

RYSZARD PANKIEWICZ

WSP w Bydgoszczy

Z EKONOMICZNO-SPOŁECZNEJ PROBLEMATYKI KSIĄŻKI W STAROŻYTNYM
RZYMIE

Pomimo dość znacznej ilości prac i to zarówno syntetycznych, monograficznych, jak i przyczynkarskich, poświęconych dziejom książki rękopiśmiennej w starożytnym Rzymie, jedynie sporadycznie uwzględniano ekonomiczno-społeczne aspekty tej problematyki¹. W literaturze przedmiotu pominięto między innymi tak istotne zagadnienia jak, przykładowo, sprawa dostępności książki w okresie wczesnego i późnego cesarstwa, czy kwestie dotyczące cen kupna i sprzedaży rękopisów i materiałów piśmienniczych; nie zajęto się też bliżej określeniem statusu społecznego i ekonomicznego ludzi związanych z produkcją książki i jej rozpowszechnieniem. Zbyt pobieżna, jak dotąd, wydaje się interpretacja greckich i łacińskich przekazów historyczno-literackich, zwłaszcza w odniesieniu do schyłku cesarstwa. Z tego względu jest niezbędne sięgnięcie nie tylko do tradycyjnych pomników rzymskiej literatury, głównie dzieł poetów, satyryków i gramatyków, ale także do źródeł wczesnochrześcijańskich i do teologicznych rozpraw hebrajskich². Innego typu danych winny dostarczyć opublikowane już w okresie powojennym dokumenty papirusowe, zawierające ceny podstawowych materiałów piśmienniczych, oraz odnalezione w ostatnich latach, dotychczas nieznane, fragmenty edyktu cen maksymalnych Dioklecjana³.

W tej sytuacji należałoby podjąć szeroko zakrojone badania nad ekonomiczno-społecznymi dziejami książki w tym okresie. Wypada przy tym wyrazić nadzieję, iż artykuł niniejszy, który nie rości sobie bynajmniej pretensji do pełnego i wyczerpującego ujęcia powyższej problematyki - na przeszkodzie stoi zbyt małe